

Samlingsplan

2020-2024

Hanna Kivikero
Vikarierande intendent

24.1.2020

Innehåll

1. Inledning	3
2. Definition av samlingsarbetet och samlingspolitiskstrategi.....	3
3. Ålands Jakt-och Fiskemuseum i förhållandet till stiftelsens stadgar och lagtext	3
4. Ursprung och historia bakom samlingarna	4
5. Insamling och donationer	5
5.1 Insamlingskriterier.....	5
5.2 Donationer.....	5
6. Förvaltning av samlingarna	5
6.1 Dokumentation.....	5
6.2 Digitalisering.....	5
6.3 Användnings principer för samlingarna	6
6.4 Gallring	6
7. Förvaring av samlingar	6
7.1 Förvaring.....	6
7.2 Konservering.....	6
8. Tillgänglighet	6
9. Målsättning och åtgärder	6

1. Inledning

Stiftelsen Ålands Jakt- och Fiskemuseum förvaltar ett museum med bred etnografisk samling om åländsk jakt- och fiskekultur. Samlingar är en stor informationskälla som representerar lokalhistoria främst från 1900-talet till nutid i form av föremål, fotografier, kartor, film och annat arkivmaterial. Några arkivalier är äldre, t.o.m. från 1600-talet.

Samlingarna utgör kärnan för Ålands Jakt- och Fiskemuseum, som används i forskning, utställningsarbete, kundservice och pedagogiska verksamheten. Museets samlingar är viktiga för åländska samhället då människor har idkat jakt och fiske i århundraden för att försörja sig själva och sina familjer.

Detta dokument klargör dagens praxis och utvecklingsmål för framtiden för insamlandet, dokumentation, förvaring, tillgänglighet och användning av samlingarna. Samlingsstrategi är ett verktyg för museet för att försäkra en kontinuerlig och motiverad behandling av museiobjekt. Planen ger en överblick på innehållet av samlingar och museets ansvar gentemot samlingsobjekten, så som dokumentation, förvaring och hantering. Målet är att precisera syftet med samlingarna och att följa upp samlingsprocesserna för att uppnå en hållbar förvaltning av samlingarna ur materiella, kulturella och ekonomiska synvinklar.

2. Definition av samlingsarbetet och samlingsstrategi

Samlingsarbetet tillhör till basverksamheten av museet genom stiftelsens stadgar. Samlingsarbetet är specifikt riktad till föremål, material och minnen av jakt och fiske, samt annan aktivitet som berör djur och natur

Samlingarna berättar om betydelsen som fiske och jakt har haft som näringsgren för ålänningar som bor i en speciell skärgårdsmiljö. Samlingarna är viktiga för att förstå vikten som naturen har haft för människor i alla tider och samspelet som människan har haft med naturen. Museet är speciellt viktigt för lokalbefolkning, som har en anknytning till miljön, och ibland släkthistorier som är anknutet till samlingarna.

Syftet med samlingsstrategin är att beskriva och definiera samlingarnas innehåll. Planen ska fungera som ett verktyg för att kunna utveckla, förvalta och förvara samlingarna. Samlingsstrategi kompletteras med interna dokument för samlingar, såsom blanketter och detaljerade instruktioner för insamlingsprocesser.

Samlingsstrategin är offentlig och tillgänglig på museets hemsida för ge ökad insyn i verksamheten, tillgänglighet till museets samlingar och för att bidra till framtida insamling av material.

Samlingsstrategin kommer att uppdateras kontinuerligt för att vara relevant för samtiden.

3. Ålands Jakt-och Fiskemuseum i förhållandet till stiftelsens stadgar och lagtext

Stiftelsen Ålands Jakt- och Fiskemuseum är registrerad år 1994. I museets stadgar är det skrivet att

Stiftelsens ändamål är att främja den kulturella utvecklingen inom jakt och fiske på Åland genom att upprätthålla ett jakt- och fiskemuseum.

Stiftelsen förverkligar sitt ändamål bland annat genom att såväl från privatpersoner som juridiska personer och andra organisationer och föreningar samla allehanda material som kan bevaras för museala ändamål. Stiftelsen kan i egen regi ordna utställningar, tillställningar och på olika sätt gynna ett forskningsarbete vars syfte är att gynna den åländska kulturella utvecklingen inom jakt och fiske samt gynna bevarandet av jakt- och fisketraditionen.

I och med att Åland inte har en egen museilag, har museilagen i Finland¹ och definitionen för museum enligt Internationella Museirådet (ICOM) varit de som givit riktlinjer till detta dokument. Museets syfte är att upprätthålla och öka allmänhetens kännedom av kultur, historia och omgivning utan vinstintresse. Museet ska främja forskning, utbildning och kommunikation genom att samla, bevara, undersöka, förmedla och ställa ut föremål och annan information om människan och hennes omgivning.

Förutom museilagen så styrs museiverksamheten av lagen om begränsning av utförelse av kulturföremål² och upphovsrättslagen³. I utformning och sammanställning av museets samlingsstrategi, har Museiverkets Museo 2015 - anvisningar⁴ använts. Internationella Museirådets etiska principer lägger grunden till det etiska arbetet på museet.

4. Ursprung och historia bakom samlingarna

Samlingsarbetet påbörjades redan på slutet av 1970-talet då det fanns en oro att stora delar av det åländska fiske- och jaktkulturarvet var på väg att försvinna. Då grundades Stödföreningen för Ålands Jakt- och Fiskemuseum r.f som samlade in jakt- och fiskeutrustning, samt verktyg. Föremålen var inköpta på auktioner eller donerade. I början var föremålen förvarad i en vedbod och senare i en inhyrd lokal i Norrböle, Mariehamn. Samlingarna fick en permanent plats år 1995 i Käringsund i Eckerö med en nybyggd museibygnad.

I början av 1990-talet påbörjades ett dokumentationsarbete på museets samlingar som gjordes av Conny Andersson. Dokumentationen gjordes baserad på Museibyråns dokumentations principer för etnologiska objekt och är dokumenterad på Museibyråns blanketter. Dokumentationen av föremål är fortfarande baserad på samma blanketter. Efter museets öppnande har museets intendent tagit hand om dokumentationen av inkomna samlingsobjekt.

Museets samlingar består av olika typer av objekt som kan vara fysiska eller digitala. Dessa objekt kan vara enskilda föremål, konstruerade av flera delar eller forma helheter. Samlingarna för Ålands Jakt- och Fiskemuseum är formad av följande objekt:

- Föremål
- Fotografier
- Audiovisuella samlingar
- Arkivmaterial
- Bibliotek
- Naturhistoriska samlingar (bl.a. fossil, herbarium, uppstoppade djur)

Samlingarna består främst av föremål från 1900-talet till nutid, men enstaka arkivalier finns ända från 1600-talet.

Museet har sedan 1995 haft en intendent som arbetat i museum deltid, mellan 75-85%. Detta har orsakat att museets samlingar inte har fått tillräckligt med resurser för att kunna utvecklas i mån av de ökade kraven för samlingsarbetet. I dagsläge finns alla objekt katalogiserade i samma samling, inklusive, föremål, naturvetenskapliga objekt, foto, audiovisuell- och arkivmaterial. Böcker och tidskrifter finns separat i biblioteket.

---

¹ 3.8.1992/729; 314/2019

² 933/2016

³ 8.7.1961/404

⁴ Museo 2015. Kokoelmapolitiikan muistilista museoille. Museiverkets guider och anvisningar 3. Helsingfors 2013.

5. Insamling och donationer

5.1 Insamlingskriterier

Insamlade och dokumenterade objekt ska representera vanliga och typiska objekt relaterad till jakt och fiske på Åland. Insamlade objekt ska ha signifikant betydelse för befolkningen, vara innovativt för tiden eller på något annat vis hjälpa till att förstå kulturarven. Objekt ska också ha en tydligt dokumenterad proveniens och vara i gott skick. Insamlingen kommer främst vara riktad till att komplettera nuvarande samlingar och ge ny information som inte tidigare finns i samlingar. För detta ändamål kommer befintliga samlingar och dess innehåll och kvalitet att undersökas.

Samlingsobjekten kommer utvärderas ur tidsmässig signifikans, regional och social täckning, hur ofta det förekommer och hur typisk objektet är.

5.2 Donationer

Stiftelsen Ålands Jakt- och Fiskemuseum kan ta emot donationer och testamenteringar. Mottagandet av donationer är inte automatiska. Samma insamlingskriterier prövas för donationer som för alla andra objekt. Vid donationstillfälle fylls i en blankett där allt känt information om objektets historia fylls i. Ägarskap och besittningsrätt av donerade objekt förflyttas till Stiftelsen Ålands Jakt- och Fiskemuseum när båda parter har skrivit under donationsdokumentet. Testamentdonationer bör också dokumenteras datum då donationen är gjort och blivit mottagen. Förflyttning av ägarskap förutsätter att proveniens av objektet kontrolleras, speciellt när det gäller värdefulla objekt.

6. Förvaltning av samlingarna

6.1 Dokumentation

Dokumentation i detta sammanhang betyder information som registreras med text, foto, audiovisuella inspelningar, arkivmaterial och statistik. Dokumenteringen gagnar både museets interna förvaltning av information, föremål och annat material samt förmedling av information om samlingarna till allmänheten. Utöver samlingarna dokumenteras och arkiveras även museets verksamhet, så som utställningar och temadagar.

I registrering av objekt, följ Ålands Jakt- och Fiskemuseum SPECTRUM standard i den form som Museiverket har adapterat i Museo 2015-projektet (SPECTRUM 4.0). Dokumentationsformen följer Museiverkets anvisningar för katalogisering av föremål, arkivmaterial, fotografier och audiovisuellt material⁵. Alla objekt som tas in i samlingarna får en unik ÅJFM nummer som sedan kan kopplas till objekt dokumentationen. Numret kan också användas för att söka objektet i databas och register.

6.2 Digitalisering

Digitalisering används i detta dokument för att beskriva digital registrering av metadata, samt digital fotografering och förvarandet av objektet i digital form. Nya tillägg till samlingarna skrivs in direkt till en databas och äldre dokument förs in i digital form kontinuerligt i mån av resurser. Målet är att hela samlingen ska vara digitalt sökbar. De allra viktigaste digitala informationsresurser på museet säkerhetskopieras regelbundet till en server.

---

⁵ Katalogiseringsanvisning för museer: Föremål. Museiverkets guider och anvisningar 15, Helsingfors 2016; Katalogiseringsanvisning för museer: Fotografi. Museiverkets guider och anvisningar 16, Helsingfors 2016; Katalogiseringsanvisning för museer: Audiovisuellt material. Museiverkets guider och anvisningar 18, Helsingfors 2016; Katalogiseringsanvisning för museer: Arkivmaterial. Museiverkets guider och anvisningar 19, Helsingfors 2016.

6.3 Användnings principer för samlingarna

Samlingar används främst i museet på utställningar och för att förmedla information till allmänheten. Museet kan också låna ut samlingsföremål för användning på utställningar på andra museum. Pedagogisk rekvisita kan utlånas för andra ändamål.

Museet ger inte ut personinformation om människor som har donerat material till museet. Museet respekterar önskemål från donatorn som förbjuder att information om donerad objekt inte får ges ut.

Utlåning av föremål behandlas från fall till fall beroende på skick av föremålet och dess värde för museet. Föremål från basutställning lånas i regel ut utan särskild orsak. Utlåningstillstånd definierar hur objektet ska packas, transporteras och försäkras, samt om annan praxis som berör utlåning av samlingsobjekt.

Om destruktiva analyser ska göras på samlingar, ska processen dokumenteras och det ska finnas en komplett dokumentation om vad som analyserats, till vilket syfte, samt resultat och de publikationer som analysen varit del av.

6.4 Gallring

Gallringsbeslutet av föremål från samlingar görs av intendenten tillsammans med styrelsen. Komplet dokumentation av gallringsprocess ska finnas med information om varför objektet ska gallras och vad som ska hända med objektet efter gallringen. Möjliga alternativ är att objektet flyttas till pedagogisk samling, till ett annat museum eller returneras till donatorn.

7. Förvaring av samlingar

7.1 Förvaring

Museets magasin finns i museibygnaden som är larmad. Alla objekt från arkiv till föremålssamlingar förvaras i samma magasin som går att värmekontrolleras. Rekvisita och pedagogiskt material bevaras också i samma magasinsutrymmen.

Utställningsutrymmen kan värmekontrolleras och uppföljningen sker manuellt. Hela museibygnaden, inklusive utställningsutrymmen och magasin är larmad mot inbrott och brand. Brandlarmet är automatiserad och testas regelbundet.

7.2 Konservering

Museet har ansvar att skapa och upprätthålla en skyddande miljö för samlingarna oavsett om de ska vara i utställningen eller magasinerad. Samlingarnas skick ska kontrolleras kontinuerligt för att se om de behöver konservering. Allt konserveringsbehov och process ska dokumenteras och alla förändringar ska vara synliga och skilja från original. Konserveringstjänster kommer att köpas in vid behov.

8. Tillgänglighet

Museet har ansvar att samlingarna är tillgängliga för allmänheten. Genom digitaliseringsarbetet kommer museets samlingar ha en ökad tillgänglighet både för museets personal, och allmänheten. Långsiktigt mål är att museets samlingar kommer att vara sökbara via nätet.

9. Målsättning och åtgärder

Museets samling har ett stort behov att inventeras och omorganiseras för att olika typer av objekt ska finnas i sin egen samlingsgrupp. Främst, ska arkivalier och naturvetenskapliga objekt separeras från resten av samlingsföremålen för att deras ursprung, förvaring och konservering kräver

annan typ av insats. Arbetet kommer också att göra framtidens insamlings- och forskningsarbetet enklare och samlingarna mera tillgängliga för allmänheten. Detta kommer också att påverka positivt till insamlandet av minnen och andra objekt som i framtiden ska bli mera aktivt och inte begränsas till donationer.

Tid	Åtgärd
2020-2021	Inventering och omorganisation av samlingen
2021	Digitaliseringsplan för samlingarna
2021-2024	Digitalisering av samlingarna till en databas